

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vetere Clerico, Monacho, Clerico-Monacho, Libri Tres

Primus veterem habitum: Secundus conuictum ac disciplinam: Tertius honores ac priuilegia describit

De Clerici, Monachi Vetere Institvto. Liber Primvs - Distinctus in tres Partes. In quibus, praeter veterem eorum habitu[m], multa quoque inserta de veste veterum laicorum. Breuiterq[ue] explicata singulorum origo, & antiquitas.

Landmeter, Laurentius

Lovanii, 1626

Cap. xxx. Notantur Monachi ambitiosiùs vestiti. Reijciuntur prætextus & excusatiunculæ, adduct a vna & alterâ lepidâ historia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11007

fuit. Cumque Ottocarus Bohemiæ Rex homagium ei esset facturus monuerunt Imperatorem familiares, ut in veste Imperatoria ac splendido apparatu compareret; in tali Ottocarum aduentare, Non facio, dixit. Et quidem Ottocarus frequenter griseam vestem meam irrisit, sed nunc vestis mea grisea eum irridebit. Et fecit. Ottocarus vili illi cultui se et aurum suum submitit, et ad genua accessit. non sine ludibrio: cum Imperator iussisset tentorium, in quo res gerebatur, subito pandi et reuelari, ut ab omnibus Ottocarus geniculans conspiceretur.

CAPVT XXX.

Notatur Monachi ambitiosius vestiti. Reijciuntur pretextus et excusatiuncula, ad ducta unâ et alterâ lepidâ historia.

Iustæ igitur S. Bernardi querelæ, contra quosdâ sui sæculi vaniores Monachos, qui (ut ipse loquitur) non vestitum appetebant, sed ornatum. Et cum regula mona-

*In Apo-
log. ad
Vilhel.
Abbatē.
cap. 55.*

A a 2. cho-

chorum iubeat, pro veste sumi quod vilius est, iam eis quærebatur, quod subtilius, venustius, vanius. Longè illi abierant à primorum Christianorum paupertate. Inter quos, cum nihil quod suum esset retinissent, diuidebatur singulis prout cuique opus erat. Ibi ergo nihil ociosum admittebatur, quanto magis nihil curiosum, nihil superbum. Putásne ibi cuiquam galabrum aut issembrum quarebatur ad induendum: cuiquam ducentorum solidorum mula quarebatur ad equitandum? Ecce ipse habitus noster (quod & dolens dico) qui humilitatis esse solebat insigne, à monachis nostri temporis in signum gestatur superbia. Vix iam in nostris provincijs inuenimus, quo vestiri dignemur. Miles & Monachus de eodem panno cucullam partiuntur & chlamidem. Solent dicere, (en prima excusatio) Num de vestibus cura est Deo, & non magis de moribus? At forma vestium, deformitatis mentium & morum indicium est. Non tanto curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus.

Bern. de
confid.
cap. 3.

Bern. in
Apolog.
ad Trib.
Abbat.

Alterum

Altera excusatio est. Non posse aliter conciliari auctoritatem supra vulgum, nisi quis vestiatur supra vulgum. Hoc velum vanitatis est, quod ab ijs prætenditur, quibus in populo agendum. Sed tam vanum est, quàm vana auctoritas, ad quam hac via itur. Sanè Monachi sanctissimi Antonius, Martinus, Fulgentius, veste ac totius corporis habitu viles, inculti, deformes fuere; quis tamen dignè eloquatur quantâ auctoritate, non dico apud vulgum, sed apud summos Principes valuerunt? *Antonium* (inquit Athanasius) *in extremo mundi limite conditum, & fauor principum, & omnis celebrabat aula regalis: ad quem quasi ad Patrem Constantinus Augustus, & eius liberi Constans & Constantius crebrò missis litteris, obsecrabant, vt reciprocis eos litteris hilararet.* Atqui Antonius *vestimento cilicino* ^{cap. 23.} *intrinsecus, de super pelliceo utebatur. nunquam corpus lauans, nunquam pedibus sordes abluens, nisi cum transire per aquas necessitas compellebat.* S. Martino Maximi Imperatoris vxor frequenter ad mensam humillimè

*In vit.
Anton.
cap. 50.*

ancillata est . Ille tamen apud Sulpitium, veste sordidus & crine deformis est. Sanctus Fulgentius unicâ suæ per æstatem suæ per hyemem vilissimâ tunicâ utebatur; erat tamen ille Cœpiscoporum suorum lingua & ingenium : eius doctrinam sapientiam, fidem, pietatem Rex inimicus, barbarus, hereticus admiratus est : eum per omnes Ecclesias ut proprium Episcopum suscipiebant; in occursum populis undique tendentibus, cum lucernis, & lampadibus, ac arborum frondibus. Signum proindè pusilli animi est, & internis ornamentis destituti, è vestium ornatu auctoritatem, cultum, obsequia sperare. Alioquin auro amiciri, & tot gemmis radiare, quot Oriens Occidentisque occultis sinibus fouent, etiam Asinus potest.

Auctor
vise a-
pud Sulp.
in Lan.

Et quia qui nititur mendacijs, hic pascit ventos; idem autem sequitur aues volantes: non tantùm non conciliat reuerentiam adfectatus in veste cultus; sed contrâ ridiculum facit, aut scommatibus obnoxium. Dabo duo exempla, vnum Clerici,

Proh. 10.

ci, alterum Monachi. Contigit Parisijs ^{Vmbert.} ^{ad reg.} ^{S. Aug.} ut
 quidam magister Theologia predicaret in
 Vniuersitate, indutus optimâ veste vel cap-
 pâ in initio hyemis. Cum verò verba sua
 tenuiter imprimeret in cordibus audientium,
 quidam fatuus,

(Est quandoque olitor verba opportuna
 locutus,)

qui erat in medio Scholarium, surrexit & di-
 xit: Tace tu. illa vestis pretiosa, quam habes,
 non permittit audacter te dicere verita-
 tem. Qua res fecit ei miserabilem confusio-
 nem.

Alterum est. Venit ad Regem Franciæ
 (erat is, quantum memini, Philippus Pul-
 cher) cuiusdam monasterij procurator,
 multa quærens de iniurijs ac oppressioni-
 bus cuiusdã militis. Eum segetes proterere,
 venationem, piscationem in monasterij
 fundis adrogare. hinc sibi domi rem an-
 gustam fieri, ac plurium rerum penuriam;
 Rex renidens, Omninò frater ita est. Res
 vobis domi angusta est. Docent hoc an-
 gustuli calceoli tui, pedibus (vt apparet)
 adnati,

adnati, non inducti: sanè *de corio apud vos magna penuria est*. Cum hac irrisione comptulus Procurator, licet iustam causam proponeret, nullâ aliâ habitâ apostillâ dimissus est. Erat nimirum de numero eorû, de quibus S. Hieronymus, *Omnis his cura de vestibus, si bene oleant, si pes laxâ pelle non folleat*. Probè cauerat impingere in legem propudiosi magistri,

Ep. ad
Eustoch.

Nec vagus in laxâ pes tibi pelle natet.

Sed hæc vitia personarum sunt, non ordinis aut habitus monastici. Vndè nims iniquus ille fuerit, qui has particularium ineptias in habitus religiosi verterit contumeliam. Est quidem verum ipsâ veritate monente, *lupos futuros qui venirent in vestimentis ouium: Sed non ideò* (inquit elegante S. Augustin.) *debent oves deponere indumentum suum, quia eo se lupi frequenter occultant*. Quis nisi demens Regibus suadeat purpuram exuere, quia multi sub ea Tyranni latuere? Nunquid ideo Senatores, Consiliarij, Causarum Patroni, Milites, ordinum suorum insignia reiiciunt, quia multi

multi vulturij Togati, proditores Sagati? Sciuit profectò Tertullianus, plures fuisse pallio tenus & barbâ Philosophos, *homines ignauâ vitâ, Philosophâ sententiâ;* & tamen confidenter togam pallio mutauit. Ac insultanti, *Itâne de togâ ad pallium, ab equis ad asinos?* sapienter respondit: *Quid enim si à diademate & sceptro? An aliter mutauit Anacharsis, qui Regno Scythia Philosophiam prauertit?* Dicemus & nos: An aliter mutarunt Principes Christiani, sed meliore quàm Anacharsis Philosophiâ, Lotharius Imperator; Sigismundus Burgundiæ Rex; Bamba Hispaniæ; Veremundus Castellæ; Raimirus Arragoniæ; Sigebertus, Alfridus, Ecbertus Northumbriæ; Ethelredus Merciæ; Hayto Armeniæ; Henricus IV. Daniæ; Carolomannus Alemanniæ; Trebellio Hungariæ; Casimirus Poloniæ? *Hi omnes testimonio fidei probati, diadematis & sceptris viles cucullos præuerterunt. Ut verissimè de monasticâ veste scripserit Tertull. Cum hanc sapientiam vestit, qua*

Vide Platonium l. 2. cap. 26.

lib. de Pall.

vanissimis erroribus renuit; tunc certissimè

Bb

super

*super omnes exuias & peplos augusta vestis:
superq; omnes apices & tutulos sacer sugge-
stus.*

*Suggestū
vocat
vestem
superio-
rem, in
quem
ferè sen-
sum di-
xit alibi
Stat.
Sugge-
stum
comæ.
Paruum
& ma-
gnum
Schema
d'ferim
notabat
exercita-
torum
sive af-
cetariū,
de quo
lib. seq.*

Pro Tractationis huius coronide, visum mihi, non fore ingratum lectori, si ex Græcorum Euchologio veterem ritum vestimenti nouellos Monachos subiecero. Vbi primùm obseruo, vestitionē fuisse trinam. Prima erat Nouitij: secunda, Monachi instituti in paruo, vt vocabant, schemate: tertia, instituti in magno & Angelico habitu.

Ordo instituendi Nouitium is erat.

1. *Sacerdos Nouitium tondet in modum Crucis.*

2. *Induit eum Tunica & Camelauchio.* Ab hâc tunica Nouitius, Rasam tantum ferens, vocabatur; quod de habitu religioso nihil præter tunicam aut Rasam gestaret. Quare tunica monastica Rasa diceretur, scripsi sup. Porrò hunc veterem ritum videntur quædam Religiones hodie imitata: quæ Nouitios aliquamdiu in tunicâ nigrâ clericali ac camelauchio siue galero vulgari

ET MONACHORVM HABITV. 195
vulgari probant, antequam eos ad habitum Ordinis, probamque accuratiorem admittant. Ita hodie faciunt Præmonstratenses ac quidam alij.

Ordo instituendi Monachum parui schematis.

1. Sacerdos ponit super eum Schematologium.

2. Accepto in manu forcipe, tondet eum in modum Crucis, ut ademptione sensu carentium capillorum, etiam abijciat irracionales cogitationes & opera.

3. Frater noster N. induitur tunicâ exultationis.

4. Frater noster lumbos cingitur virtute veritatis, in mortificationem corporis, & renouationem spiritus.

5. Frater noster induitur galeâ celsæ salutis.

6. Frater noster sumit pallium in arrhabonem magni & Angelici habitus, in stolam incorruptionis & sanctimonie.

7. Frater noster subinduitur calceamentis Euangelij pacis. Deinde concluditur. Frater

Bb 2

noſter

196 DE VETERE CLERICORVM
noster sumpsit arrhabonem magni & Ange-
lici habitus.

8. Datur detonso Cereus, & Crux, & E-
uangelium, & fit amplexatio.

Ordo instituendi Monachum magni
& Angelici habitus.

1. Sacerdos tondet eum in formam Crucis,
In nomine Patris & Filij, &c.

2. Frater noster induitur Tunicà exulta-
tionis & iustitiæ, magni & Angelici habitus.

3. Sumit pallium magni & Angelici habi-
tus in stolam in corruptionis & sanctimonie.

4. Induitur cucullam simplicitatis, in ga-
leam spei salutaris.

5. Accipit scapulare, in nomine Patris, &
Filij, & spiritus Sancti, adsumens Crucem
suam in humeros, sequens Dominum Chri-
stum.

6. Fratris nostri lumbi cinguntur virtute
veritatis.

7. Subinduitur calceamentis in preparatio-
nem Euangelij pacis.

Concluditur. Sumpsit magnum & An-
gelicum habitum.

Fit

Fit rursus harum adprecationum recapitulatio, ac in oratione rursus explicantur;

Vt in sanctificatione vitam instituens immaculatum conseruet, quem virtute tua induit, habitum.

Pro Tunica quidem, iustitiâ amictus.

Et pro Zona, mortificationem corporis & temperantiam in seipso circumferens.

Et pro Scapulari, Cruce ac fide adornatus.

Et pro pallio, Stolâ incorruptionis munitus:

Calceamentis verò, ut procedat in viam pacis & salutis.

Sequuntur deinde ea, quæ in Ordine parui Schematis: datur *Cereus, Crux, Euangelium*, fitque amplexatio.

Antiquitas horum rituum patet ex S. Dionysio, qui sigillatim meminit tonsuræ cum signo Crucis ac SS. Trinitatis inuocatione, vestis mutationis, salutationis siue amplexationis. *Consignans* (inquit) *eum signo Crucis tondet, trinas diuine beatitudinis personas inclamans: exutumque omni veste aliam induit: & cum sanctis alijs qui adstant viris, ipsum salutans, diuinorum mysterio-*

Eccl. hier. p. 2. cap. 6.

198 DE VETERE CLERICORVM
rum participem efficit. In qua consalutatione
sacram intellige, Dei praesentium speciem,
societatem, quã sibi inuicem cum lætitia &
charitate congratulantur. His finio.

PARS TERTIA

CAPVT PRIMVM

*Clericos regulares rectè appellari Clericos-mo-
nachos.*

DE Clerici-monachi no-
menclaturã exigua est dif-
ficultas, quia vtrumque
vocabulum in ante-dictis
figillatim explicatum est.
Ratio verò has duas voces
in vnam conflandi hæc fuit: quod cum sint
in Ecclesia fuerintque ab eius exordio, qui
*monasterij abstinentiam cum Ecclesie dis-
ciplinã* coniunxerunt, fidelibus ministran-
tes vt Clerici, domi viuentes vt Monachi,
visum